

המסע אל "ישראל השנייה"

מתחיל המסע שלו לבית הבראה, באה היכרותו עם רגינה, "המרקנית" הביישנית שאיננה מאמינה ל"אשכנזי", לכנות רצונו לשאת אותה לאשה, ועל פני 300 עמוד משתרעת אותה "אודי" סיאה" שבה אנו עדים לרחשי לב ותהייה של אדם המבקיע את חומת הזרות ה" גבוהה בין עדה לעדה, של חשדות ואבני נגף "מוערמים על דרכו של ראובן - כבר בראייה ראשונה הרגיש שזאת היא הגערה היעודה לו אתה הוא משתוקק לבא בברית הנשואין.

פגישתו של רימון עם רגינה הנערה המשרתת בבית ההבראה זוהי הנקודה הקובעת בחייו. מכאן ואילך כל עשתו נטמנו נתונים למאורע זה והוא מנסה לזווג אותה והיא מהססת ומתרחקת ממנו.

ראובן רימון עוזב את בית ההבראה ומתחיל לשגר אגרות אל רגינה שעוזבת כינתיים את המקום, וראובן מחכה לליא חוחלת לתשובה ולקשר. ומענה אינ.

אורך הוא את מותניו ויוצא מסע כדון קישוט הסרוגנטסי ומחפש גילויים בדרכים עד שהוא מצליח למצא ריבה בדמות אחותה של רגינה והיא מחישה את יום הפגישה - יום כניסת הנערה לביתו.

מסע זה שאוצרות ספרותיים גלומים בו - אמצעי בדוק הוא באמנות. דרכו אפשר לבחון ולהעביר תחת שבט הבקורת את הדי התקופה, את זרמיה הרוחניים לחרוש חריש עמוק בשכבות החברתיות.

מסע זה המעבירנו מהשרון עד לצפת בגליל יש בו אמנם תהודה זימתרחש, אבל אין בו שילוב של גביר העלילה במציאות, במעשה של ממש. אין רימון קשור קשר בר קיימא במאורעות הזמן, הוא רק מלווה אותם, כמנגינת לחאי.

הפלגתה של שושנה שרירה אל "ישראל השנייה" מגמה רצויה היא ונכבדת, אלמלי ראינו פרודת חיים זו ראייה פיזית, לו היינו באים בחחומיה, בלפני ולפנים של מציאותה. אבל היכן היא "ישראל השנייה" ברומן של שרירה? היכן המעברה התוססת על בדוגיה ר" פחוגיה ומת הם הלכי רוח השוררים בה?

כל רומן חברתי נושא בחובו בעיה סוציאלית, מקפל את האידיאולוגיה המהלכת בחברה וכל בעיה (ואפילו מגמתית ביותר) הצומחת כחלק אורגני מתוך המסכת הספרותית כשרה מבחינה אמיתונית, אבל רעיון המוכתב מראש, המצמיד את גבורו הצמדה מדעת - פוגם בערכו, וזהו הלקח מנסיונה המאלף והמעניין של שושנה שרירה.

"לחם האוהבים" רומן בכורים הוא בנושא זה, המגלה את האפשרויות הרחבות הגלומות בסופרת לאחר שעשתה שנים במיניאטורה ובספור הקצר. תאורי הטבע היפים המשובצים כפנינים ביריעה הרחבה, יכולתה הספורית, ואונה ה" כרויה לרחשי נפש דקים מבטיחים לנו את ההמשך של יצירה איפית בעלת משקל, הוסף על כך עוד את הסגנון העשיר ואת תרבות הלשון ובגרות ה" מחשבה של סופרת מחוננת זו; אף מה" ראוי לציין שלא ניצרה את חצנה ממורשת אבות ועולמה עודנו רצוף תכנים מסורתיים של יציבות וקבע.

בעיית "ישראל השנייה" וקיבוץ הגליל יות הולכת ונעשית ציר מרכזי בסופרת ובשירה העברית. תהליך מיוזג העדות והתנתחותן על רקע סטגוני של מעברות וכפרים, קשר קוטבי זה של יחסי חברה בין עולה מפולין לבין עולה ממרוקו שהחיים הפגישום פנים אל פנים - יש בו כר נרחב לרומן חברתי רב היקף. חומר דרמטי רגיש זה מחכה איפוא לאפיקן העברי שיבוא ויחשוף את המפ" גש הגורלי בין פזורי עם שקובצו מ" ארצות שונות וכונסו תחת קורת גג אחת. בצריך או באהל, במושב או בפרך בר. ואמנם עדים היינו לגלויים ככר" תיים חשובים משל יהודית הנדל (רחוב המדרגות) ומילא אוהל (גשר) אשר היה בהם יותר מאשר נסיון.

אם מילא אוהל חדר למעברה, זרע אור על פינות חבויות ופיתת את הקוני פליקט בין אב לבתו, אך נשאר תקוע בקרן זחית - אין ספק שיהודית הנדל רשמה לעצמה זכות גדולה בהעלותה שני עולמות מתנגשים את "ההר" ואת "הרוב המדרגות".

היא הכניסה אותנו לתוך העלילה ואנו הרגשנו יחד עם גבוריה את הספיקות שכרסמו אותם ואת החתום והפעורה לרגליהם.

סיפורה של יהודית הנדל מהוה איך פוא כבוש חדש של חטיבת חיים אכ" סוטית ברמה אמנותית גאוה.

הגנה בעיה סוציולוגית זו לא נתנה מנוח גם לסופרת שושנה שרירה ובספרה "לחם האוהבים" ניסתה אף היא לת" רום את הלקח בהצגת הפרובלימה.

אך בעוד יהודית הנדל העבירה לפני עינינו תמונה שלימה של בנינה הספורית, הובילה אותנו אל הסמטאות החשודות ואלו חיינו את חווייתה, ובעמדה על סף הפתרון לא הרהיבה עוז לסיים ר" לחתום את הרומן שלה ובעיית מיוזג העדות נשארה בסימן שאלה - הרי שרירה שנה שרירה הרחיבה את היריעה במקום להעמיקה ובמסע ארוך אל "ישראל השנייה" יצא גיבורה רימון לשוטט בדרכי הארץ למצא את רגינה מכלוף כדי למלא צו פנימי עליון - צו מיוזג העדות ובפשטנות ובאורח מקרי בלי כח המצ" את מיוחד זכה ומצא עזר כנגדו!

ראובן רימון שאת הסילואטה שלו מציינת לנו הסופרת כאדם המחפש תקון לעצמו ורוצה לשמש משום מופת - הרבה בו מפרי הזייה וההווייה הריאלית שמוטה מתחת לרגליה.

האשה אינה מצטיירת בעיניו כיצור בשר ודמי אלא כחלום נאצל, כטיפוס משרידי תקופת ההשכלה והוא עצמו מת" הלך בעולם כאקסטרן תלוש שתוכנו אדם ויהודי רובצות על גבו והוא מח" שיבן, רואה בהן תעודה ויעוד.

שושנה שרירה כסופרת בת תקופתנו איננה באה בסוד חטיבת הפרווה הצעירי רה המקובלת. מציאותה חורגת מכלל ההווי הישראלי השגור. אקלימה אחר ואווירתה רוויה מעין בושם לא אי" היא כולה כיוסופים ורצייה לעשות את המעשה הטוב, אין היא ריאלית במובן המקובל והיא מטפחת אידיאלים לארמיים, אלא חבל שלא תמיד היא מצליחה להתחמק מכבלי הפובליציסטיקה והדים ברוניקליים בעברה למונולוג נפשי.

ראובן רימון מרחף על פני השטח, והוא מדבר יותר משהוא חושב. פג" שותיו ותרהוריו חורגים מהשיגרה ה" יומיומית, אך כאבו אינו גורף אותנו אהו ולבטיו אינם משתקעים בנפשנו. הוא גמצא בתנועה מתמדת כמעט, נוסע ומתרוצץ התרוצצות עקרה, וציר מח" שבתו - הייעוד והמופת, אם זה כחייל מלואים או כאיש הרוצה לבנות את ביתו.

שושנה שרירה לא פיתחה את העלילה, לא העשירה את הפריסטריה שלה בדמיון יות, אלא הסתפקה בדמות חיובית, אם כ" מפוקפקת, היוצאת למצא ירפתקות כדי למלא שליחות כיהודי ולבנות בית - כאדם.

ראובן רימון אדם צנוע הוא כל היום הוא יושב בבית מלאכתו למעשה ש" יים ואותיות בעץ כדי לשמח עיני אדם. שקוד הוא על עבודתו ומסור לה לשם שלימותה של צורה וקסמה של יצירה, ולעת ערב הוא נוהג להאט צעדיו ולה" טות אזויו לחכמת חיים של שכניו ה" המרבים שיחה ושואלים לעצתו.

יושב לו ראובן בחדרו המרוהט וחי חיי שיגרה בשזקנה ישישה בעלת ביתו שופכת לפניו את מרייה וכותבת אגרות נמלצות.

חיים מסוייגים אלה טובעים עליו את חותמם ולכן הוא רואה חובה לעצמו לקיים בגופו מצוות הגנת מדינה כאורח וכיהודי. עוזב הוא את סדנתו ויוצא למערכה של ממש, חולפים ימי שוירות, מארבים, וצליפות ורימון מתגייס לצבא, ותדל להתראות עם ידידיו וכל כולו ספוג באותה משימה של מצווה. גם בשירותו בצבא הוא נתקל באנשים שר" גים ותחומים נפרדים המעליקים עליו בשל הזרות השוררת בינם - גקלע בין גמרוד, "הצבר" ושמעון "הפליטי" והוא מנסה לאחות את הקרעים.

שעות כבדות פוקדות אותו וימים של אימת מלחמה וראובן עומד בהם. הוא נפצע בהיסת הדעת ומתרפא, ופה

"לחם האוהבים", רומן מאת שושנה שרירה בהוצ' אגודת הסופרים העבריים ליד "דביר".